

Planejament Territorial

2015/2016

Codi: 42513

Crèdits: 9

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313300 Estudis Territorials i de la Població	OT	0	1

Professor de contacte

Nom: Oriol Nel·lo Colom

Correu electrònic: Oriol.Nello@uab.cat

Altres indicacions sobre les llengües

Castellà i Anglès

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Equip docent

María Antonia Casellas Puigdemasa

Francesc Muñoz Ramírez

Prerequisits

Els requisits per cursar el Mòdul són de tres tipus:

Formatiu. Cal disposar d'un cert bagatge en matèria d'estudis territorials (grau en geografia, ciències ambientals, enginyeria, arquitectura, urbanisme, economia, ciències jurídiques). Els altres casos s'estudiaran de manera individualitzada.

Instrumental. Cal comptar amb certa capacitat d'utilitzar (a nivell d'usuari) aplicacions estadístiques i cartogràfiques, així com capacitat d'interpretar literatura tècnica i jurídica en matèria d'ordenació del territori.

Administratiu. Cal cursar, de manera simultània, els Mòduls "Temes Avançats", "Sistemes d'Informació Geogràfica i Paisatge" i "Ciutat i regions metropolitanes", que juntament amb aquest de "Planejament Territorial", integren el programa troncal en què s'articula l'itinerari d'Ordenació del Territori del màster durant el seu primer semestre.

Instruments i materials d'autoaprenentatge

A l'inici del curs es posaran diversos materials i recursos formatius a disposició d'aquells estudiants que, per raó de l'especialització de la seva formació prèvia o de la seva procedència, considerin que els cal un treball previ addicional per tal d'adequar el seu nivell de formació en matèria d'urbanisme i ordenació del territori. Aquests materials inclouran mecanismes d'autoavaluació, però el seu contingut no serà objecte d'avaluació separada en el marc del mòdul.

Objectius

El [Master d'Estudis Territorials i de la Població del Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona](#) té per objectiu la formació de professionals en l'anàlisi i la gestió del territori. Enguany dedicarà el seu programa troncal a l'estudi i a l'elaboració de propostes per a la planificació i la gestió dels espais públics a la ciutat de Sabadell.

El programa complet, consultable en el Quadern de Troncal, està integrat per quatre mòduls -Temes Avançats, Ordenació del Territori, Sistemes d'Informació Geogràfica i Paisatge, Ciutat i espais metropolitans-, els cicles de conferències a Sabadell i a Bellaterra i el treball de camp. A continuació trobareu el contingut del mòdul d'Ordenació del Territori.

L'ordenació del territori: tècnica professional, instrument administratiu i disseny polític

Els processos de transformació del territori en les societats contemporànies es caracteritzen per la seva velocitat i la seva profunditat. La integració de l'espai a escala planetària i l'avenç del procés d'urbanització comporten canvis radicals tant en l'estructuració dels sistemes urbans, com en l'ocupació del territori, la utilització dels recursos i la configuració del paisatge. Canvis que són alhora causa i efecte de les dinàmiques demogràfiques, de l'organització dels processos productius, de la circulació dels factors (capital, mercaderies, informació, força de treball), de l'estructuració social i de la distribució de la riquesa.

A escala regional, a les regions mediterrànies europees, la integració del territori i l'avenç del procés d'urbanització ocorregudes durant el darrer mig segle han estat estretament relacionades amb el desenvolupament econòmic, la disminució de les desigualtats territorials, la unificació dels mercats laborals i la major accessibilitat als serveis. Tanmateix, la concreció de les transformacions territorials ha comportat també en molts casos l'aparició o l'agreujament de diverses problemàtiques, vinculades a factors com l'ocupació accelerada del sòl, la dispersió de la urbanització, l'especialització funcional dels llocs, l'augment del cost dels serveis, l'increment de les necessitats de la mobilitat, el malbaratament dels recursos naturals o els riscos de la segregació social.

En aquest context, és a dir, davant de les potencialitats i les problemàtiques que es deriven de les transformacions territorials contemporànies, pren una importància creixent la capacitat dels poders públics d'ordenar el territori en benefici de la col·lectivitat. Per això resulta necessari dotar-se de diagnòstic, instruments i normatives capaços d'orientar, potenciar i, quan s'escaigui, corregir, les dinàmiques territorials en curs. Aquest és el camp de l'ordenació del territori com a tècnica professional, com a actuació administrativa i com a disseny polític.

Objectius del mòdul: el coneixement dels instruments i l'aprenentatge de les tècniques

El mòdul s'insereix en el programació troncal del METIP 2015-2016, que té com a finalitat principal oferir als estudiants la possibilitat de participar en l'elaboració, a efectes didàctics, d'un instrument d'ordenació del territori. A aquestsefectes, totes els mòduls del primer semestre del Màster s'integren en un únic programa, configurat, a més de les sessions didàctiques, per un exercici intensiu de treball de camp, dos cicles de conferències i tres setmanes de tallers. L'exercici proposat per aquest any és l'elaboració d'un document de *La planificació i gestió dels espais públics a la ciutat de Sabadell i el seu entorn*.

En aquest context, el mòdul de planejament territorial del Màster d'Estudis Territorials i de la Població té precisament com objectiu perfeccionar la capacitat dels estudiants de intervenir professionalment en l'ordenació del territori. Per fer-ho, constarà de tres tipus de continguts:

a) En primer lloc, s'estudiaran els diversos instruments disponibles per a l'ordenació i la gestió del territori. Es partirà de l'experiència catalana de les darreres dècades en aquest camp i, a partir de l'estudi de les seves realitzacions, amb el seu potencial i les seves limitacions, s'avançarà cap a l'adquisició de coneixements i tècniques de caràcter general.

b) En segon lloc, s'analitzarà la problemàtica específica de la planificació i la gestió dels espais públics i dels espais lliures en els entorns urbans, en un context caracteritzat, per un costat, per la presència d'unes transformacions urbanes -econòmiques, socials, físiques- particularment ràpides i, per l'altre, per un agreujament de les problemàtiques ambientals -clima i recursos.

c) Finalment, es presentaran i posaran en debat diverses tendències que avui s'apunten en el camp del planejament territorial i urbanístic, a través de fórmules com les de smart cities, cimate-proof planning, low-carbon city i green infrastructures.

Competències

- Aplicar les diferents metodologies d'anàlisi geogràfica i demogràfica a diferents escales territorials i grandàries de població.
- Detectar la complexitat de les dinàmiques territorials i demogràfiques i reconèixer els mecanismes de gestió més eficients, en particular en situacions de conflicte.
- Dissenyar projectes de planejament urbanístic i territorial utilitzant les figures i metodologies adequades a diferents escales territorials.
- Promoure l'aplicació i l'avenç dels principis de la sostenibilitat ecològica, social i econòmica.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
- Valorar la incidència del marc legislatiu, econòmic, polític i social en les dinàmiques demogràfiques i territorials.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar la normativa de la planificació territorial.
2. Avaluar els processos de transformació territorial i de la població aplicant metodologies i instruments vinculats a teories de referència, capaces de mesurar els mecanismes d'actuació i els resultats.
3. Avaluar l'aplicació de lleis i reglaments de planejament territorial, elaborats a diverses escales administratives.
4. Conèixer els fonaments avançats de l'ordenació del territori i dels models de planificació territorial.
5. Conèixer les diferents metodologies d'anàlisi escalar, aplicant els coneixements en casos d'estudi.
6. Conèixer les principals legislacions i figures de planejament urbanístic i desenvolupament territorial.
7. Establir conclusions propositives per a la gestió territorial i demogràfica.
8. Promoure l'aplicació i l'avenç dels principis de la sostenibilitat ecològica, social i econòmica.
9. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc

Continguts

En aquest context, el mòdul de planejament territorial del Màster d'Estudis Territorials i de la Població té precisament com objectiu perfeccionar la capacitat dels estudiants de intervenir professionalment en l'ordenació del territori. Per fer-ho, constarà de tres tipus de continguts:

a) En primer lloc, s'estudiaran els diversos instruments disponibles per a l'ordenació i la gestió del territori. Es partirà de l'experiència catalana de les darreres dècades en aquest camp i, a partir de l'estudi de les seves realitzacions, amb el seu potencial i les seves limitacions, s'avançarà cap a l'adquisició de coneixements i tècniques de caràcter general.

b) En segon lloc, s'analitzarà la problemàtica específica de la planificació i la gestió dels espais públics i dels espais lliures en els entorns urbans, en un context caracteritzat, per un costat, per la presència d'unes transformacions urbanes -econòmiques, socials, físiques- particularment ràpides i, per l'altre, per un agreujament de les problemàtiques ambientals -clima i recursos.

c) Finalment, es presentaran i posaran en debat diverses tendències que avui s'apunten en el camp del planejament territorial i urbanístic, a través de fórmules com les de smart cities, cimate-proof planning, low-carbon city i green infrastructures.

El programa definitiu del Mòdul serà el que apareixerà en el Quadern de Bloc, integrat amb les matèries Sistemes d'Informació Geogràfica i Paisatge, Ciutat i Espais Metropolitans i Temes Avançats.

Tanmateix, a efectes informatius, s'indica a continuació el contingut de les 24 sessions lectives de les constarà el mòdul. Cada una d'aquestes sessions constarà de 90 minuts.

8 d'octubre 2015 . Professor: O. Nel·lo

1. Les dinàmiques de transformació del territori i el procés de metropolitanització a la regió metropolitana de Barcelona
2. Els instruments per a la gestió del territori a Catalunya

29 d'octubre 2015. Professor: O. Nel·lo

3. El planejament territorial: problemàtica, continguts i mètode
4. El Pla Territorial Metropolità de Barcelona

5 de novembre 2015. Professor: O. Nel·lo

5. El règim jurídic del sòl i el planejament urbanístic
6. El sistema de planejament

12 de novembre 2015. Professor : O. Nel·lo

7. La política de sòl i habitatge a Catalunya
8. Les polítiques de rehabilitació urbana

19 de novembre 2015. Professor: Francesc Muñoz

9. Els espais lliures a la metròpolis del segle XXI: definicions i contradiccions.
10. Els espais lliures en la planificació urbana i del territori: del verd urbà a la infraestructura verda

26 de noviembre 2015. Professor Francesc Muñoz

11. El disseny urbà i el disseny dels espais lliures: del parc urbà al 'jardí de la metròpoli'.
12. Les noves perifèries i el paisatge ordinari: criteris de gestió i valoració dels espais lliures metropolitans.

1 de desembre 2015. Professor: Francesc Muñoz

13. Els espais lliures a la metròpolis 'post-oil': els paradigmes 'low carbon' i 'climate-proof'
14. El repte de l'urbanisme 'climate-proof' i el disseny dels espais lliures avui (selecció de projectes, casos d'estudi i pràctiques locals i internacionals d'interès).

3 de desembre 2015. Professora: Maria Antònia Casellas

15. Introduction: The debate on smart cities, innovation and environmental challenges
16. A critical approach to urban planning and climate change adaptation

9 de desembre 2015. Professora: Maria Antònia Casellas

17. Is green planning and green infrastructure a solution? Political, economic and social implications of green cities
18. Planning for Sabadell 2050

Aquest calendari podrà ser modificat d'acord amb les incidències que puguin produir-se o per les necessitats de la docència.

Metodologia

Treball de curs i avaluació: l'elaboració *hands-on* d'un instrument de planejament territorial

Com s'ha dit, el mòdul forma part del programa troncal del METIP 2015-2016, programa que té com a objectiu principal, perfeccionar les capacitats dels alumnes d'intervenir directament com a futurs professionals en l'elaboració i la gestió d'instruments d'ordenació del territori.

L'objectiu dels ensenyaments troncal del primer semestre consistirà en dotar els estudiants de les habilitats conceptuals i pràctiques per al disseny i redacció d'instruments de planejament urbà.

Així, el programa del Mòdul ha estat elaborat de manera coordinada amb la resta dels mòduls del semestre, de manera tal que, a més, dels continguts de caràcter conceptual i instrumental, es disposi del temps necessari per tal que els alumnes puguin elaborar, a efectes didàctics, un instrument de planejament amb allò que serien tots els seus elements.

El procés s'estructurarà en cinc etapes:

a) *Reconeixement territorial*. Contingut: Memòria explicativa sobre les dinàmiques de transformació del urbana a Sabadell.

b) *Anàlisi de l'espai públic i dels espais lliures en l'entorn de Sabadell*. Contingut: Estudi dels espais públics, dels buits urbans i dels espais lliures del rodal de Sabadell.

c) *Identificació de potencialitats i riscos*. Contingut: elaboració de les taules SWOT.

d) *Establiment de criteris i objectius*. Contingut: concepte, criteris i proposta d'objectius específics assolir en l'exercici de planejament (a aquests efectes, es suggeriran objectius contrastats als diversos grups per tal de fer evidents les diverses possibilitats d'utilització del planejament).

e) *Elaboració dels projectes i propostes d'intervenció*. Contingut: propostes per a la dotació i gestió dels espais públics a Sabadell.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Cinc dies de treball de camp	100	4	2, 5, 9
Sessions lectives a l'aula	36	1,44	4, 6, 7
Tipus: Supervisades			
Sessions de taller	18	0,72	1, 8, 9

Avaluació

L'avaluació del contingut específic del mòdul constarà de dues parts :

a) El 40% de la nota correspondrà a la primera part i s'avaluarà a través d'un examen que es realitzarà durant la primera quinzena de desembre.

b) El 30% de la nota correspondrà a la segona part i serà avaluat a través de la realització d'un treball escrit a partir dels materials facilitats pel professor.

c) El 20% de la nota correspondrà a la tercera part i serà avaluat a partir de les presentacions de les lectures a classe i la participació en els debats (50% de la nota) i un breu treball individual de 5 pàgines a entregar la darrera classe (50%)

d) El 10% de la nota correspondrà a la participació de l'estudiant en els debats, tallers i els treballs de grup.

La nota final del mòdul, com en la resta de les matèries que integren l'exercici troncal, serà integrada 30% en relació als resultats de l'avaluació específica, 60% en relació al treball de grup general i 10% en relació a la intervenció de l'estudiant en la marxa general de l'exercici.

Hi haurà possibilitat de reavaluació de l'examen específic del mòdul. No hi haurà possibilitat de re-avaluació per al treball troncal.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Participació de l'estudiant en els debats, tallers i els treballs de grup	10%	28	1,12	2, 7
Contingut específic del mòdul	30%	3	0,12	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9
Treball de grup	60%	40	1,6	5, 6, 7, 8, 9

Bibliografia

La bibliografia completa del mòdul forma part del Quadern de troncal.